

»HE KILLED HIS FATHER IN A FIGHT«

kallade Sickert denna tidiga etsning som vittnar om hans intresse för våld.

häröra från mördarens sexuella tillkortakommanden, en kompensatorisk hämnd. Eller på att vederbörande hade tagit droger och alkohol och att detta givit upphov till brist på kontroll av starka, mordiska lustar.

Sickert sägs ha varit måttlig med alkohol. Droger nämns överhuvud taget inte i hans fall. Inga tvivel råder om att han var intresserad av död, våld och brott, och han avbildade prostituerade i olika akter och situationer. Utnyttjande av prostituerade var ju ingen ovanlig förekomst. Han hatade definitivt inte kvinnor men delade tidens viktorianska kvinnosyn. Han sökte också nya motiv i den undre världen. Han berättar att han haft ateljé i samma hus som Jack the Ripper och har också målat en bild kallad »Jack the Ripper's bedroom«.

Han var gift tre gånger, första gången vid 25 års ålder, och hade uppenbarligen ett flertal utomäktenskapliga förbindelser. Den första hustrun, Ellen Comden, var en sjuklig, 12 år äldre barndomsväninna. Hon var en modersfigur och ett ekonomiskt stöd för honom till hon lät skilja sig. Hans andra hustru från 1911, Christine Angus, var också sjuklig och dog tidigt i tbc (1920). Sickert tog hennes död mycket hårt. Thérèse Lassore, skicklig porslinsmålarinna, blev hans tredje hustru och starka stöd i ett som man antar platoniskt äktenskap. Sitt stora umgänge och sina många vänner fann han bland dåtidens engelska och franska kulturelit. Den

franske konstnären Degas var hans livslånga vän och ständiga ideal.

Sickert hade en mycket omfattande verksamhet som skarp konstkritiker, ordförande i konstklubbar, lärare, föreläsare och frekvent utställare. Han var en mästare på att skildra mänskliga känslor, en »litterär konstnär« som registrerade allt han såg och har upplevde. Konst är »illustration, illustration, illustration«, har han sagt. Han gjorde utmärkta porträtt. Skissartat, spretigt, tecknade han direkt i kopparplåten, arbetade sedan ofta om sina etsningar eller tornälsbilder och experimenterade med avtorkningen för att få fram speciella skuggor och dagrar och även med att överföra teckningar från papper till litostenar. De olika försöken är sällan daterade.

I sina målningar täcker han ofta duken med ytliga, stora färgfläckar, löst sammanhängande, ofta i dova toner. Redan 1890 hade han börjat använda foton som underlag för sina bilder. Ibland lät han assistenter färdigställa målningarna. Han höll fast vid samma individualistiska impressionism hela livet även om han ständigt experimenterade med olika måleriska tekniker. I situationsmåleri och porträtt närmar han sig en ovanlig realism och anses till och med förebåda Francis Bacon (1909–1992). Den franska och amerikanska modernismen tog han avstånd från. Han var mer en fransk än en engelsk målare.

I slutet av 1930-talet hade Sickert blivit hedersdoktor vid två universitet i England (juridik och litteratur) och var även stolt medlem i Académie des Beaux Arts i Frankrike. Flera stroke och senildemens satte långsamt stopp för en ovanlig och inte alltid framgångsrik konstnärlig gärning. Vid sin död vid 82 års ålder var han märkt av flera svåra sjukdomar. Han kremerades i Bathhampton, där han vistades de sista åren av sin levnad.

Lisbeth Ollner

psykolog, konstvetare, Lidingö

Citatet

Gustaf Petrén:

**»Det kan starkt ifrågasättas om det är socialt tillåtet för en klinikmanu-
ens att vara gift«**

Kirurgprofessorn och lundensaren Gustaf Petrén (1874–1962) var ett av tolv framgångsrika barn från ett prosthem i Halmstad; flera bröder blev också välkända läkare.

För patienterna fanns han alltid tillgänglig, liksom för den kollega som behövde råd och stöd. Kraven på medarbetarna var dock extrema. GP var uppenbart inte särskilt socialt förstående; rubrikens citat speg-

lar en förgången tids anda. Utan chefens tillstånd gifte man sig ej ...

Petréns avhandling ansågs briljant. Han insåg att gallstas måste opereras tidigt innan koagulationsförmågan nedsattes via levern, och han var därmed nära att upptäcka vitamin K. Han tillhörde den sista generationen som försökte hålla samman sitt huvudämne och var motståndare till all subspecialisering.

Under hans operationer var det dödstyst på salen. Hierarkin var strikt. Vid morgonavrapporteringen framkom att en piga hos en av hans kolleger under natten hade opererats akut för appendicit av jourhavande. GP var missnöjd:

»Professorsjungfrur opereras av förste underläkaren, inte av andre.«

Var det verkligen bättre förr?

Stephan Rössner

professor, Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge